

དུས་རབས་ 21 འཕེ་ཚད་ བླ་གས་ གས་ རིག་
དངོས་ཆན་སློབ་གསེའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ།

༡༡། ། ཉེས་གསུམ་གསེབ། །

གཙ་སྒྲིག་བ། དབང་འདུས།

ཨི་ཁྱེ་ལྷ་མོ་དཔེ་སྒྲིག་བ།

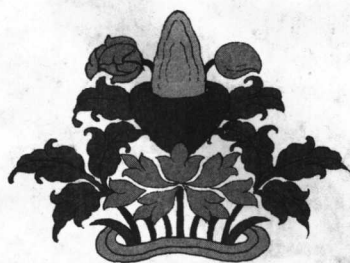

དུས་རབས་ 21 བའི་བོད་ལྷན་གས་གས་རིག་
དངོས་ཆན་སློབ་གསའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ།
21世纪藏医本科教育规划教材

༄༅། ། ཉེས་གསུམ་གསེབ་། །

གཙུག་ལག་པ་ དབང་འདུལ་

གཙུག་ལག་པ་ བསོད་ནམས་འཆིམ་དེ། རྒྱུ་ལྷན་པ་
ཁོང་མཁུ་ རྒྱུ་ལྷན་པ་ ཆེ་རིང་རྒྱུ་ལྷན་པ་ ཡུལ་མཆོ།

མི་རིགས་དཔེ་སྟེན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

藏医三大基因学:藏文/旺堆主编.-北京:民族出版社,2007.3

二十一世纪藏医本科教育规划教材

ISBN 978-7-105-08159-2

I. 藏... II. 旺... III. 藏医-高等学校-教材-藏语

IV. R291.4

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 030016 号

民族出版社出版发行

(北京市和平里北街 14 号 邮编 100013)

www.e56.com.cn

北京艺辉印刷有限公司

各地新华书店经销

(藏编室电话:010-64275311 藏文发行科电话:010-64227665)

2007 年 3 月第 1 版 2007 年 3 月北京第 1 次印刷

开本:787 毫米×1092 毫米 1/16 印张:12 字数:192

印数:0001-4000 册

ISBN 978-7-105-08159-2 /R·231(藏)106

定价:18.00 元

ཙམ་ཐྱིག་འགན་ཁུར་པ།	ཤེའུ་ཚང་རྟ་མགྱིན་རྟོ་རྒྱལ།
责 任 编 辑:	西 仓·丹 真 多 杰
དེབ་གཞིའི་བཟོ་འགྲུབ་པ།	ལུ་ཁྱ་ཕྱེང་།
装 帧 设 计:	刘 家 峰
ཁྱེད་གཞི་རྟོག་མཁན།	ཕུ་མདྲོ་ཐུ་ཕམས་ཀླུ།
校 订 者:	香 多·李 先 加
པར་ཁྱུས་འགན་འཁུར་པ།	བདེ་སྦྱིད་མེ་རྟོག་
责 任 校 对:	李 莉

༡༡ || རྟེན་གསུམ་གསེབ་།

ཙམ་ཐྱིག་མཁན།	རྟེན་གསུམ་གསེབ་འོ་སྒྲོབ་དེབ་ཙམ་ཐྱིག་ཚེ་རྒྱུང་།
དཔེ་སྟར་མཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་།
འཕེམ་སྒྲུབ་མཁན།	མི་རིགས་དཔེ་སྟར་ཁང་གི་བོད་ཡིག་ཙམ་ཐྱིག་ཁང་།
གནས་ཁུལ།	པེ་ཅིན་རྟོ་མིང་ལི་བྱུང་ལམ་ཨང་14པ།
ཐུག་ཁྱིད་ཨང་གྲངས།	100013
ཁ་པར་ཨང་གྲངས།	010 - 64275311
བརྒྱུད་འཛུགས་མཁན།	རྒྱལ་ཡོངས་ས་གནས་སོ་སོའི་ཞིན་ཏུ་དཔེ་ཚང་ཁང་།
པར་འདེབས་མཁན།	པེ་ཅིན་དབྱི་རྩའི་པར་འདེབས་ཚད་ཡོད་ཁྱུང་སི།
དྲིམ་ཆད།	787mm×1092mm 1 / 16
པར་སྟེག	12
པར་གཞིའི་ཐིག་ཐེངས།	2007ལོའི་ཟླ་3པར་པར་གཞི་1པོ་བཞིགས།
པར་ཐེངས།	2007ལོའི་ཟླ་3པར་པེ་ཅིན་དུ་པར་ཐེངས་1པོ་བརྒྱབ།
པར་གྲངས།	0001 - 4000

ISBN 978 - 7 - 105 - 08159 - 2 / R·231(藏)106

རིན་པོ་ལ་སྟོན་18.00

འགོ་བརྒྱུད།

༡༡། ། ཉུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་འདི་ནི་བོད་ལྷགས་སྒྲན་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པས་(ལོ་ལྔའི་ལམ་ལྷགས་) བཀོལ་རྒྱར་ཕུལ་བ་ཡིན་ལ། བོད་ལྷགས་སྒྲན་གཉེར་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པས་ཀྱང་ཆོད་ཉར་བཀོལ་ཆོག་ ཟུའབྲེལ་སློབ་དེབ་འདི་ནི་རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་གཅིག་གྱུར་དང་། ཆོད་ལྷན། ཆ་ཆར་བཅས་ཡིན་པའི་བོད་ལྷགས་སྒྲན་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱི་དངོས་གཞི་ཚན་པའི་སློབ་དེབ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན།

བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པ་ནི་རང་རེའི་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་སྤྱེལ་རྒྱུན་གསོ་རིག་སྒྲན་རིག་གི་གྲུབ་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན། དེ་ཡང་གྲུང་ཁུ་མི་རིགས་ཀྱི་ཕུལ་བྱུང་སྤྱེལ་རྒྱུན་རིག་གནས་གོང་དུ་སྒྲེལ་བ་དང་། གྲུང་གོའི་ཁྱད་ཆོས་ལྡན་པའི་སྤྱི་ཆོགས་རིང་ལྷགས་ཀྱི་འཕྲོད་བཞེན་བྱ་གཞག་འཇུགས་སྒྲན་བྱེད་པ། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་གི་མཐོ་རིམ་སློབ་གསོ་བཅས་སྒྱུར་དང་འཕེལ་རྒྱས་ཀྱི་དགོས་མཁོ་དང་འཆམ་པ་བཅས་ཀྱི་ཆེད། རྒྱལ་ཁབ་གྲུང་དུ་བྱི་གསོ་བ་རིག་དོན་ལ་ཅུས་ཀྱིས་ཆ་འཇུགས་འོག་བོད་རྒྱུངས་དང་། མཆོ་སྒྲན། ཀན་སུའུ། སེཾོན། ཡུན་ནན་བཅས་ཞིང་རྒྱུངས་ལྗས་མཉམ་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་དངོས་ཚན་སློབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་འདི་ཉིད་ཙམ་གྱིས་པར་སྒྲུབ་བྱས་པ་ལྟེ། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ་ལཔ་པར། མཆོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་འཕྲོད་བཞེན་ཐིང་དང་མཆོ་སྒྲན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲུ་ཆེན་མོ་གཉིས་ཀྱིས་ཐིང་དུ་རྒྱལ་ཡོངས་མཐོ་རིམ་གསོ་རིག་སློབ་གྲུའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཙམ་གྱིས་མཉམ་སྦྲུལ་གྲུ་གསོ་ཆོགས་བསྐྱུས་ལ། རྒྱལ་ཁབ་གྲུང་དུ་བྱི་གསོ་བ་རིག་དོན་ལ་ཅུས་ཆུང་ཆུང་ལ་མིའི་དབུ་བྲིད་མི་སྣ་ཆོགས་ཞུགས་གནང་ནས་གཏམ་བཤད་གནང་། ཆོགས་འདུའི་ཐིང་མཆོ་སྒྲན་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་སློབ་གྲུ་ཆེན་མོས་བསྐྱིགས་པའི་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་ཁྱའི་ཆ་འཛིན་ཞེས་པ་དང་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་གི་ཆ་འཛིན་ཞེས་པ་གཉིས་ལ་གྲོས་འཆམ་བྱུང་། ཆོགས་འདུའི་རྗེས་སུ་རྒྱལ་ཁབ་གྲུང་དུ་བྱི་གསོ་བ་རིག་དོན་ལ་ཅུས་ཆུང་ཆུང་ལ་མཐོ་རིམ་སློབ་གྲུའི་བོད་ལྷགས་གསོ་རིག་ཆེད་ལས་སློབ་དེབ་ཙམ་ཞུས་ལྟ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་བཅུགས་(གཤམ་དུ་ཙམ་ཞུས་ལྟ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཞེས་འབོད་) ཤིང་ཟུའབྲེལ་སློབ་དེབ་འདིའི་ཙམ་གྱིས་བར་མཇུག་སྟོན་གནང་། མཆོ་སྒྲན་ཞིང་ཆེན་འཕྲོད་བཞེན་ཐིང་དུ་ཙམ་ཞུས་ལྟ་ཡོན་ལྷན་ཆོགས་ཀྱི་ཁོངས་གཏོགས་གཞུང་ལས་ཁབ་བཅུགས་ཏེ་སློབ་དེབ་ཙམ་གྱིས་སྒྲིར་གྱི་བའི་འགན་བཞེས། ༡༠༠༡ལོའི་ཟླ

ལམ་གྱིས་སྒྲུབ་གི་རིང་དུ། རྒྱལ་ཁབ་ལྷན་དུ་གསོལ་གྱི་དམ་ཅུས་ཀྱི་འགོ་བྱེད་དང་། ཁོང་སྤྱངས་
ལཱ་འཛུགས་བརྟེན་ཐོང་གི་མཉམ་འབྲེལ། སློབ་དེབ་ཚུལ་སྒྲིག་མི་སྣ་ཡོངས་ཀྱི་རུང་བཙོན་ལ་བརྟེན་ནས་སློབ་
དེབ་ཚུལ་སྒྲིག་གི་བྱ་བ་བདེ་སྒྲུག་རང་གྲུབ། ༡༠༠༩ལའི་ཟླ་༩པར། ཚུལ་ཁྲུལ་ཡོན་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་ཐིམ་
དུ་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལུགས་གསོལ་གྱི་ཆེད་ལས་དངོས་ཚན་སློབ་གསོལ་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་
ཁྲུལ་གཏན་ཚིགས་འདུ་བསྐྱུས་ནས། གཅིག་ལྷན་དང་ཆོད་ལྷན་ཡིན་པའི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་
ལུགས་གསོལ་གྱི་དངོས་ཚན་སློབ་གསོལ་འཆར་འགོད་སློབ་དེབ་ཀྱི་ཁྲུལ་གཏན་ཆོད་གཞི་ཞེས་པ་དང་ཁྲུལ་གཏན་
བྱེད་ཐབས་ཞེས་པ་གཉིས་ཐོག་མར་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཤིང་། དེ་ཉིད་སློབ་དེབ་ཁྲུལ་གཏན་བྱ་བའི་གཞི་འཛིན་
ཀྱི་ཡིག་ཆར་བཞུང་། དེ་དང་ཆབས་ཅིག་སློབ་དེབ་སོས་པའི་གཙོ་ཁྲུལ་པ་གཏན་འཁེལ་དང་། འཕེལ་འགྲིབ་ནད་
ཅས་པ་སོགས་སློབ་དེབ་བཙོན་བརྒྱུད་ཀྱི་མཐུན་ཁྱེད་གཏན་འཁེལ་བྱས་ཐོག་ ༡༠༠༩ལའི་ཟླ་༩པར། ཚུལ་
ཁྲུལ་ཡོན་ལྷན་ཚོགས་ཀྱིས་སྤྱི་ལོ་སློབ་དེབ་ཁྲུལ་གཏན་ཚིགས་འདུ་ཐོངས་གཉིས་པ་བསྐྱུས་ནས་མཚོན་ཆ་གསོ་
བ་ཞེས་པ་སོགས་སློབ་དེབ་བརྒྱུད་ཀྱི་མཐུན་ཁྲུལ་གཏན་གནང་བ་མ་ཟད། རིག་གཞུང་ཆེད་མཁས་ཚོགས་པས་
བོད་ཀྱི་གསོལ་རིག་གྲུང་འཕེལ་གྱི་ལོ་ཚིགས་ཐད་ལ་ཆེད་གཉེར་ཞིབ་འཇུག་དང་བལྟ་སྒྲིང་བྱས་པ་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་
གསོལ་རིག་ལོ་རྒྱུས་ཞེས་པའི་སློབ་དེབ་ཁྲུལ་གཏན་ཐད་ལ་དགོངས་འཆར་གཅིག་ལྷན་བྱུང་།

前 言

这套教材主要供藏医学专业本科(五年制)使用,也可供藏药学专业本科试用。该套教材是我国第一套统编、规范、配套的藏医学专业本科教材。

藏医药学是我国传统医药学的重要组成部分。为大力弘扬中华民族优秀传统文化,建设具有中国特色的社会主义卫生事业,适应藏医药学高等教育改革与发展的需要,国家中医药管理局于2001年组织西藏、青海、甘肃、四川、云南等省(区)共同编写出版全国藏医本科教育规划教材。2001年5月,青海省卫生厅和青海藏医学院在西宁召开了“全国高等医药院校藏医学专业本科系列教材编写协作会”,国家中医药管理局科技司领导出席会议并讲了话。会议审议并通过了青海藏医学院编写的《教材编写总纲》和《教材编写大纲》。会后,国家中医药管理局成立了全国高等院校藏医学专业教材编审委员会(以下简称编委会),负责该系列教材编写的指导工作。编委会下设办公室挂靠在青海省卫生厅,负责日常工作。2002年4月,国家中医药管理局科技司在成都主持召开了“高等藏医学专业本科教材编写协调会”,通报了教材编写进展情况,协调和解决了教材编写工作中存在的某些问题,成立了学术专家组,并将本系列教材正式定名为“21世纪藏医本科教育规划教材”。根据成都会议精神,2002年9月,编委会在兰州召开学术专家组会议,经过反复讨论,确定了本系列教材由26门教材科目组成,以及每门教材的名称。2002年10月,国家中医药管理局正式下文确定公布了26门教材的主编、副主编和编写人员名单,明确了教材编写的任务与分工。

两年多来,在国家中医药管理局的领导和五省区卫生厅的配合下,经过广大编写人员的积极努力,教材编写工作进展顺利。2003年3月,编委会在西宁召开了“21世纪藏医本科教育规划教材”审定会议,会议研讨形成了统一、规范的《21世纪藏医本科教育规划教材审定标准》及《审定方法》,为教材的审定工作提供了必要依据。同时还确定了每门教材的主审人员,审定通过了《藏医病机学》等18门教材的初稿。2003年8月,编委会在拉萨召开了第二次教材审定会议,原则通过了《藏医外伤学》等8门教材的初稿。并组织学术专家组召开专题会议,经过充

分讨论和认真研究,对《藏医药学史》形成了一致的审定意见。

本套教材在学科划分及科目上,充分尊重藏医药传统的学科体系特色,保持藏医药学理论的系统性和完整性,同时紧密结合现代高等医药教育要求和教学规律,并依据西藏藏医学院与青海藏医学院联合编写的《全国藏医学专业本科教学大纲》,确定了“21 世纪藏医本科教育规划教材”由 26 门科目组成。在编写方法上,为符合藏医学专业本科(五年制)培养的目标,汲取有关藏医院校以往所编教材的经验,根据藏医学专业的教学内容和特点,制定了统一的编写大纲、体例、格式和章节,有利于藏医教学工作的顺利进行。

本套教材较好地解决了教学适应性和科学性的关系。注重培养学生解决问题的实际能力,较全面、系统、完整地继承了藏医药学的基础理论、基本知识和基本技能,并反映了我国藏医药学术发展的新水平和新成果。

本系列教材编写和出版是一项创新性的工作,由于时间紧,工作量大,加之编写人员的水平所限,不可避免地存在一些不足之处,热忱希望各地藏医药教学人员和广大读者在使用过程中,提出宝贵意见,以促使本系列教材日趋完善、更加符合新形势下藏医药事业发展的需要。

对本系列教材的编写和出版给予帮助和支持的单位和有关人士以及美国利众基金会表示衷心的感谢!

全国高等院校藏医学专业教材编审委员会

2004 年 6 月

ཚུམ་སྒྲིག་གསལ་བཤད།

༡༡། ། ཉེས་གསུམ་གསོ་བ་ཞེས་པའི་སྒྲོབ་དེ་བའདི་ནི་དུས་རབས་ཉེར་གཅིག་པའི་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་
དངོས་ཚན་སྒྲོབ་གསོའི་འཆར་འགོད་སྒྲོབ་དེ་བའི་ཡ་གུལ་ཞིག་རྟེ། བོད་ལུགས་སྒྲོབ་པའི་ཆེད་ལས་ཀྱིས་བེད་
སྤྱོད་བྱ་རྒྱུར་དམིགས་ཏེ་བསྒྲིགས་པ་ཡིན་ལ། བོད་ལུགས་སྒྲོབ་གཉེར་ཆེད་ལས་དང་། བོད་སྒྲོབ་དོ་དམ་ཆེད་
ལས། བོད་གཞི་ཆེད་ལས་བཅས་ཀྱིས་ཀྱང་བཀོལ་སྤྱོད་བྱས་ཆོག་

སྒྲོབ་དེ་བའདིའི་གཙོ་སྒྲིག་པ་ནི་བོད་རྫོང་ས་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་སྒྲོབ་ཁྲིང་གི་དགེ་ཆུན་འབྲུམ་རམས་
པ་མཁས་དབང་གོ་འཛོ་དབང་འདུས་ལགས་ཡིན་ལ། གཙོ་སྒྲིག་གཞིན་པ་མཆོ་སྒྲོབ་ལྷ་ཆེན་མོ་བོད་
ལུགས་གསོ་རིག་སྒྲོབ་ཁྲིང་གི་དགེ་ཆུན་འབྲུམ་རམས་གཞིན་པ་རྣམ་རྒྱལ་ཐར་དང་བོད་རྫོང་ས་བོད་ལུགས་གསོ་
རིག་སྒྲོབ་ཁྲིང་གི་དགེ་ཆུན་འབྲུམ་རམས་གཞིན་པ་བསོད་ནམས་འཆེ་མེད་གཉིས་ཡིན། ཚུམ་སྒྲིག་མི་རྣམས་
བོད་རྫོང་ས་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་སྒྲོབ་ཁྲིང་གི་དགེ་ཆུན་རྒྱུ་རྩེ་སྤྱོད་ཐར་དང་། ཆེ་རིང་རྒྱུང་བ། དུམ་མཆོ་
བཅས་ཡིན། མཆོ་སྒྲོབ་སྒྲོབ་ལྷ་ཆེན་མོ་བོད་ལུགས་གསོ་རིག་སྒྲོབ་ཁྲིང་གི་དགེ་ཆུན་འབྲུམ་རམས་པ་བྱ་མདོ་ལྷ་
བྱམས་རྒྱལ་ལགས་ཀྱིས་སྒྲོབ་དེ་བའོངས་ལ་གཙོ་བྱས་མཛད།

ཉེས་གསུམ་གསོ་བ་ནི་འགྲོ་བ་མིའི་ལུས་འདི་ཉིད་དང་པོ་ཆགས་པ་དང་། བར་དུ་གནས་པ། ཐ་མར་
འཇིག་པའི་ཆ་བ་བྱེད་པའི་རང་ཅག་རྣམས་ཀྱི་ལུས་ལ་ལྷན་སྦྲེས་སུ་གནས་པའི་འདུ་བ་རྒྱུར་དང་། མཁྲིས་པ།
བད་ཀན་བཅས་ནད་དུ་གྱུར་པའི་བསྐྱེད་བྱའི་རྒྱ་དང་། སྐྱེད་བྱེད་ཀྱི་ཁྱེན། བད་གྱུར་གྱི་རོ་བོ། བད་སོ་སོའི་
ནད་གསེས་ཀྱི་དབྱེ་བ། ཅ་རྒྱ་སྒྲིགས་ནད་རང་རང་གི་སྤུན་མོང་མིན་པའི་ཉག་སྤྱ། ཟས་སྤྱོད་སྒྲན་དཔུང་
གཉེན་པོ་བཞིས་ཇི་ལྟར་བཅོས་པའི་ཐབས་བཅས་ནད་ཐོག་ལག་ལེན་གྱི་སྒྲོར་གསལ་ལ་མ་འདྲེས་པར་འཁོད་
པའི་ནད་དོན་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པའི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ལ། བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་རང་
ལུགས་ཀྱི་སྤུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱང་ཆོས་འབྲུར་དུ་མདོན་པའི་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཤིག་ཀྱང་ཡིན། རིག་
པའི་གཞུང་ལུགས་འདིའི་ནད་དུ་འཁོད་པའི་ཉེས་པ་རྒྱུར་པ་ལྷན་འདུས་ཀྱི་རྒྱ་དང་། ཁྱེན། དབྱེ་བ།
ཉག་སྤྱ། བཅོས་ཐབས་བཅས་རྒྱལ་བཞིན་ཁོང་དུ་རྒྱུད་སྤུབ་པར་གྱུར་ན་ནད་གཞན་གྱི་བཅོས་ཐབས་ཀྱང་
ཆོག་སེམས་མེད་བདེ་སྤྱག་དུ་རྟོགས་སྤུབ་པའི་ནད་ཐོག་རིག་པའི་སྤྱོད་ཁྱེན་སྤྱག་པའི་རྣམ་བཤད་ཆེན་མོ་ཞིག་ཀྱང་
ཡིན་ཏེ། རྒྱུད་ལས། རྒྱུད་མཁྲིས་བད་ཀན་གསུམ་གྱིས་སྤྱོད་ཁྱེན་སྤྱག་ ། རང་རང་ནད་ཀྱི་གསོ་ཐབས་མདེ་

ཁར་ཐོགས། ། ཞེས་དང་། ཟིན་ཏིག་ལས། རྒྱུ་ནི་ལྷ་འདྲེན་རྒྱས་ཅན་མེད་པ་འདྲ། ། མཁྲིས་པ་གསོད་
 བྱེད་ཕྱིན་ཅན་རྒྱལ་པོ་འདྲ། ། བད་ཀན་ཞི་བྱེད་རྒྱུ་རྒྱུ་སྒྲོན་པོ་འདྲ། ། ཞེས་དང་། རྒྱལ་པོ་དཀོར་མཛོད་
 ལས། བད་ཀྱི་རྒྱ་བད་ཀན། བད་ཀྱི་ཉ་རྒྱུང་། བད་ཀྱི་དུག་མཁྲིས་པ། ཞེས་དང་། གནད་ཀྱི་ཕྱེ་མིག་ལས།
 གང་ཞིག་ཉེས་གསུམ་གསོ་བའི་དོན་རྟོགས་ན། ། དེ་ཡིས་གསོ་དཔུང་སྤྱི་དོན་རྟོགས་པ་ཡིན། ། ཞེས་
 གསུངས་པ་ལྟར་སྒྲོབ་ཚན་འདི་ནི་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་རྒྱུ་གཞི་ཡིན་པ་མ་ཟད། བད་
 ཐོག་སྒྲོབ་ཚན་ཁག་གི་རྒྱུ་གཞི་ཡང་ཡིན།

སྒྲོབ་དེ་བའདི་ཉིད་ཀྱི་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་གཙོ་བོ་ནི་སྒྲིང་པོ་བསྐྱས་པ་དང་། རྒྱ་བེར། རྒྱན་
 དཔུང་རྒྱ་བའི་རྒྱལ་པོ། རྣམ་བཤད་བདེ་བའི་འདོད་འཛོ། བེདྲུ་སྒྲོན་པོ། ལེགས་བཤད་གསེར་རྒྱན།
 རྒྱུད་བཞིའི་འགྲེལ་ཆེན་དྲུང་སྒྲོང་ཞལ་ལུང་བཅས་ཡིན་པས་སྒྲོབ་མ་ཚོས་དེ་བས་གཏིང་ཟབ་པར་སྒྲོབ་སྒྲིབ་
 དང་། དེ་བས་གཏིང་ཟབ་པར་ཞིབ་འཇུག་གནང་ཐུང་གོང་གསལ་གྱི་དཔུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་ཁག་ལ་བྱུར་
 བལྟ་གནང་རོགས་ཞེས་ཞུའོ། །

འོན་ཀྱང་། ཉེས་གསུམ་གསོ་བའི་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ནང་དོན་གཏིང་ཟབ་ཅིང་རྒྱ་ཆེ་ལ། ཚུལ་སྤྱོད་
 སྐབས་ལས་བེལ་ཆེ་བ་སོགས་རྒྱ་རྒྱུན་དུ་མའི་དབང་གིས་སྒྲོབ་དེ་བའདིར་ཆད་སྒྲོས་གང་པ་དང་། མ་རྟོགས་
 འོག་རྟོག་ རྟོར་འགལ་འཁྲུགས་པའི་གཡོལ་དུ་མེད་པས། གཟུར་གནས་མཁས་དབང་དང་རྒྱ་ཆེའི་དགེ་སྒྲོབ་
 ཡོངས་ཀྱིས་དག་བཙོས་ཡོ་བསྟར་གི་དགོངས་འཆར་གང་མང་སྤྲུག་སྒྲིལ་གནང་བར་མཆིན།

ཉེས་གསུམ་གསོ་བའི་སྒྲོབ་དེ་བ་ཚུལ་སྤྱོད་ཆེ་རྒྱུ་ནས།
 ལྷི་ལ་༡༠༠༧ལོའི་ཟླ་༡པོར།

དཀར་ཆག

ཡུའ་དང་པོ། མན་ངག་རྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱེད་རྒྱུ།	1
ས་བཅད་དང་པོ། ནད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་རྒྱུན་རྒྱུ་བཟུང་བ།	1
ས་བཅད་གཉིས་པ། བརྗོད་བྱ་ཕན་ལག་བརྒྱུད་དང་རྗོད་བྱེད་ཤུལ་ས་བཅོ་ལྟེ་ བསྐྱེད་རྒྱུ་བཟུང་བ།	3
ས་བཅད་གསུམ་པ། རྗོད་བྱེད་གཞུང་དོན་ཤུལ་ས་བཅོ་ལྟེ་དེས་པར་བཟུང་བ།	4
ས་བཅད་བཞི་པ། རྩེ་བླ་གཉིས་གསུམ་གསེ་བའི་ཤུལ་ས་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱས་པ།	5
ཡུའ་གཉིས་པ། རྒྱུད་ནད་གསེ་བ།	7
ས་བཅད་དང་པོ། རྒྱ།	8
ས་བཅད་གཉིས་པ། རྒྱུན།	9
དང་པོ། རྒྱུན་དངོས་བཤད་པ།	9
གཉིས་པ། རྒྱུན་དངོས་བསྐྱེད་རྒྱུ་བཤད་པ།	10
ས་བཅད་གསུམ་པ། དབྱེ་བ།	11
དང་པོ། རྒྱུ་འདྲེ་བ།	11
༡ རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ།	11
༢ གནས་ཀྱི་དབྱེ་བ།	12
གཉིས་པ། རྩེ་བླ་གཉིས་དབྱེ་བ།	13
ས་བཅད་བཞི་པ། ནད་རྟགས།	14
དང་པོ། རྒྱུད་པ་རྒྱུ་ལྟོ་ནས་བརྟག་པ།	14
གཉིས་པ། མཚན་ཉིད་རྟགས་ཀྱི་རྒྱུ་ནས་བརྟག་པ།	14
༡ རྒྱུ་ལྟགས།	14
༢ རྩེ་བླ་གཉིས་རྟགས།	16

གསུམ་པ། ཕན་གཞོན་བསྐྱེན་པའི་ཕྱོད་སྒྲུབ་བརྟག་པ།	30
བཞི་པ། མཐུག་བསྐྱེད་པ།.....	31
ས་བཅད་ལྔ་པ། བཅོས་པའི་ཐབས།	31
དང་པོ། སྤྱི་བཅོས་ཐབས།	31
༡ རྒྱ་ནང་ཟས་ཀྱིས་བཅོས་པ།	32
༢ རྒྱ་ནང་སྦྱོད་ལམ་ཀྱིས་བཅོས་པ།	32
༣ རྒྱ་ནང་སྒྲན་ཀྱིས་བཅོས་པ།	32
༤ རྒྱ་ནང་དབྱེད་ཀྱིས་བཅོས་པ།.....	36
༥ མཐུག་དོན་བསྐྱེད་པ།	38
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་བཅོས་ཐབས།	38
༡ རིགས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བཅོས་ཐབས།	38
༢ གནས་ཀྱི་དབང་དུ་བྱས་པའི་བཅོས་ཐབས།	42
༣ རང་ཆོག་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	45
༤ རྒྱ་ནང་མདོར་བསྐྱེད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	46
གསུམ་པ། ཞར་བྱུང་མདོད་དོན་བསྐྱེད་པ།	50
ལྟེ་བུ་གསུམ་པ། མཐིས་ནད་གསེབ་པ།.....	52
ས་བཅད་དང་པོ། རྒྱ།	53
ས་བཅད་གཉིས་པ། རྒྱུན།	53
ས་བཅད་གསུམ་པ། དབྱེ་བ།	54
དང་པོ། སྤྱི་དབྱེ་བ།	54
༡ རིགས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བསྐྱེད་པ།.....	54
༢ གནས་ཀྱི་དབྱེ་བ་བསྐྱེད་པ།.....	56
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་དབྱེ་བ།	57
གསུམ་པ། དོན་བསྐྱེད་པ།.....	57
ས་བཅད་བཞི་པ། རྟན་རྟགས།	58
དང་པོ། སྤྱི་ལྟགས།	58
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་རྟགས།	58

༡ རིགས་ཀྱི་རྟགས་བསྟན་པ།	59
༢ གནས་ཀྱི་རྟགས་བསྟན་པ།	62
༣ རང་ཚོགས་ཀྱི་རྟགས་བསྟན་པ།	64
ས་བཅད་ལྔ་པ། བཅོས་པའི་ཐབས།	65
དང་པོ། སྤྱི་འཇུག་བཅོས་ཐབས།	65
༡ ཚ་མཁྱིས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	66
༢ གང་མཁྱིས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	69
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་བཅོས་ཐབས།	70
༡ རིགས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	71
༢ གནས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	74
༣ རང་ཚོགས་ཀྱི་བཅོས་ཐབས།	77
གསུམ་པ། ཞང་ཕྱང་དུ་གཞོན་བཅོས་བསྐྱགས་པར་བསྟན་པ།	78
ས་བཅད་དྲུག་པ། བྱི་རྒྱུས་བཅད་པ།	79
ལེན་བཞི་པ། བད་ཀན་གྱི་ནད་གས་པ།	81
ས་བཅད་དང་པོ། ཟུ།	81
ས་བཅད་གཉིས་པ། རྩེན།	82
ས་བཅད་གསུམ་པ། དཔྱེ་བ།	83
དང་པོ། རང་རྒྱུད་ཅན་གྱི་དཔྱེ་བ།	83
༡ སྤྱི་འཇུག་དཔྱེ་བ།	83
༢ བྱེ་བྲག་གི་དཔྱེ་བ།	84
གཉིས་པ། གཞན་རྒྱུད་ཅན་གྱི་དཔྱེ་བ།	84
ས་བཅད་བཞི་པ། ནད་རྟགས།	85
དང་པོ། སྤྱི་ལྟགས།	85
༡ སྤྱི་བ་རྒྱུ་ལྟོ་ནས་བརྟག་པ།	85
༢ མཚན་ཉིད་རྟགས་ཀྱི་སྤྱི་ནས་བརྟག་པ།	85
༣ ཕན་གཞོད་གོམས་པའི་སྤྱི་ནས་བརྟག་པ།	86
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་རྟགས།	87

༡ རང་རྒྱུད་ཅན་གྱི་ཉགས་བསྟན་པ།	87
༢ གཞན་རྒྱུད་ཅན་གྱི་ཉགས་བསྟན་པ།	92
ས་བཅད་ལྔ་པ། བཅོས་པའི་ཐབས།	93
དང་པོ། སྤྱི་བཅོས་ཐབས།	94
༡ གསོ་ཚུལ།	94
༢ གསོ་ཐབས་དངོས།	94
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་བཅོས་ཐབས།	96
༡ རིགས་གྱི་བཅོས་ཐབས།	97
༢ གནས་གྱི་བཅོས་ཐབས།	100
༣ རང་ཆོགས་གྱི་བཅོས་ཐབས།	103
༤ གཞན་དབང་ཅན་གྱི་བཅོས་ཐབས།	104
གསུམ་པ། མཚུག་བསྟུང་།	105
ལེན་ལྔ་པ། ལྟུང་ནད་བད་ཀན་སྒྲག་པོ་གསེབ།	107
ས་བཅད་དང་པོ། རྒྱ།	109
ས་བཅད་གཉིས་པ། རྒྱུན།	109
དང་པོ། ཆ་རྒྱུན།	109
གཉིས་པ། གང་རྒྱུན།	110
ས་བཅད་གསུམ་པ། གནས།	111
དང་པོ། རང་གནས།	111
གཉིས་པ། གཞན་གནས།	111
ས་བཅད་བཞི་པ། དྲུམ།	112
ས་བཅད་ལྔ་པ། རིགས།	113
ས་བཅད་རྒྱུག་པ། རྟན་ཉགས།	114
དང་པོ། སྤྱི་ཉགས།	114
༡ ཅ་དང་ཚུལ་བཟླ་པ།	114
༢ རྟུགས་ལ་བཟླ་པ།	115
༣ དྲུས་གྱི་ལོ་མར་བཟླ་པ།	115

༡ བན་གནོད་བསྐྱེན་པའི་སྒོ་ནས་བརྟག་པ།.....	116
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་རྟག 116	116
༡ གནས་སུལ་ལ་བརྟག་པ།	117
༡ གནས་སྐབས་དུས་ལ་བརྟག་པ།	117
༡ བད་རིགས་དབྱེ་བའི་སྒོ་ནས་བརྟག་པ།	119
གསུམ་པ། མཚུག་བརྟུ་བ།	124
ས་བཅད་བརྟན་པ། བཅོས་པའི་ཐབས།	124
དང་པོ། སྤྱི་ཡི་བཅོས་ཐབས།	125
༡ ཟས་སྦྱོད་ཀྱིས་བཅོས་པ།	125
༡ སྤྲོ་ཀྱིས་བཅོས་པ།	126
༡ དབྱེད་ཀྱིས་བཅོས་པ།.....	130
གཉིས་པ། བྱེ་བྲག་གི་བཅོས་ཐབས།	130
༡ གནས་སའི་ཡུལ་དང་སྐྱུར་ཏེ་བཅོས་པ།	130
༡ གནས་སྐབས་དུས་དང་སྐྱུར་ཏེ་བཅོས་པ།.....	132
༡ བད་གཞི་རིགས་དང་སྐྱུར་ནས་བཅོས་པ།.....	135
གསུམ་པ། གསོ་ཚུལ་ཏེ་བར་གདམས་པ།.....	141
ས་བཅད་བརྟུད་པ། བྱེ་ཆེས་བཅད་པའི་ཐབས།	141
ཟུར་བཞོད། མན་ངག་སྒྱུར་ཐབས་ལས་ཉེས་གསུམ་གསོ་བའི་སྒོར་གྱི་ཆན་བཤུས།	143
དང་པོ། རྒྱང་ནད་གསོ་བའི་སྒོར།.....	143
༡ རྒྱང་ནད་སྦྱིད་དང་བྱེ་བྲག་བཅོས་པའི་སྒོར།	143
༡ རྒྱང་ནད་གདུག་པ་སྒོལ་རྒྱང་བཅོས་པའི་སྒོར།	147
༡ རྒྱང་ནད་ཉི་ཤུའི་ནང་ཆན་གདུག་ཅན་ཅེས་བཅོས་པའི་སྒོར།.....	148
༢ བྱེ་བྲག་རྒྱང་འཛངས་ནད་ཀྱི་བཅོས་ཐབས་སྒོར།	149
གཉིས་པ། མཁྱིས་ནད་སྦྱིད་དང་བྱེ་བྲག་བཅོས་ཐབས་སྒོར།	151
གསུམ་པ། བད་ཀན་སྐྱུ་མེར་སྦྱི་སྐར་བཅོས་པའི་སྒོར།	154
བཞི་པ། འདུས་ནད་སྐྱུག་པའི་བཅོས་ཐབས་སྒོར།	158

ལེབ་དང་ཡི། མན་ངག་རྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱེད་རྒྱུ་རྟོག་།

གསོ་རིག་ཀྱང་ཁྱེད་ཀྱི་སྤྱི་དོན་བསྐྱེད་པ་དཔལ་ལྷན་རྒྱུད་བཞི་ལྟོ་རིམ་པར་བསྐྱེད་པ་ལས། ད་ནི་དུམ་
བྱ་གསུམ་པ་གསོ་ཡུལ་ནད་པའི་བྱ་བ་ལག་ཏུ་ལེན་པ་ལ་རང་མཚན་མངོན་སུམ་དུ་སྟོན་པའི་བྱ་ཡོན་ལྷན་པ་
མན་ངག་རྒྱུད་དོན་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱ་བ་ལས། སྐབས་འབབ་ཀྱི་ཐ་སྲིད་མན་ངག་རྒྱུད་ཅེས་པའི་ཆོག་དོན་
འཆད་པ་ལ། མན་ངག་ཅེས་པར། རིན་ཆེན་སྤངས་པ་ལས། བྱ་སྤྱོད་ཆོག་ཆུང་(འགར་ཆོག་སྤངས་ཆུང་)དོན་ཆེ་
དཔག་པར་དགའ། ། དེས་པར་རྒྱུར་དུ་འབྱུང་བྱིན་མན་ངག་ཉིད། ། ཅེས་བསྐྱེད་ཀྱང་། ཐ་སྲིད་འདི་
ལེགས་སྤྱད་སྤྱད་ལུ་པ་དེ་གཞིས་པ་ལས་བྱུང་ལ། ལུ་པ་ཉི་བ་དང་། དེ་གཞན་མས་པ་ལ་འབྱུག་པས། ཉི་
བར་གདམས་པའི་དོན་ལ་འབྱུག་པ་དང་། རྒྱུད་ཅེས་ལེགས་སྤྱད་བསྐྱེད་པ་ཉུང་ཞེས་ལུས་སྤྱོད་པའི་དོན་ལས་
བྱུང་བྱིན། འདིར་རྒྱན་མཆད་པ་དང་། རྒྱན་ཆགས་པ་ལྟ་བུའི་དོན་ཉི། འབྲེལ་པ་རྒྱ་ཟེར་ལས། ཆོའི་རིག་
བྱེད་ཀྱི་དོན་འཛིན་ཅིང་སྤྱད་པས་ན་རྒྱུད་ཅེས་པ་ལྟར་རྟོགས་གསུངས་པ་ལྟར། དཔལ་ལྷན་གསོ་རིག་རྒྱུད་
བཞི་ལས་རྒྱུད་གསུམ་པ་འདི་ལྟར་ནད་ཐོག་ལག་ལེན་དངོས་དང་རྒྱུད་འབྲེལ་གྱིས་ནད་རིགས་སྤྱི་བྱེ་བྱག་དང་
བཅས་པ་སོས་བཟླ་གཞི་བཅོས་འཛིན་དང་། གསོ་བཅོས་ཆད་ལྷན་བྱ་བ་ལ་ཤིག་ཏུ་མཁོ་ཆེ་བའི་གནད་དོན་
ཐད་གསལ་སྐབས་བཅོ་ལྔའི་ཚུལ་དུ་བསྐྱེད་ནས་ཉི་བར་གདམས་པས་ན་མན་ངག་ཡོན་ཏན་རྒྱུད་ཅེས་སོ། ། དེ་ལྟ་
བུའི་མན་ངག་རྒྱུད་ཀྱི་བསྐྱེད་རྒྱུ་ལ་ནད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་སྤྱིར་བསྐྱེད་པ་དང་། བརྗོད་བྱ་ཡན་ལག་
བརྒྱུད་དང་རྗོད་བྱེད་སྐབས་བཅོ་ལྔའི་དོན་བསྐྱེད་པ། མན་རྒྱུད་བསྐྱེད་པ་ལ་རྗོད་བྱེད་གཞུང་དོན་སྐབས་
བཅོ་ལྔར་དེས་པར་བསྐྱེད་པ་བཅས་གསུམ་དང་། བྱེ་བྱག་ཉིས་གསུམ་གསོ་བའི་སྐབས་ལ་བསྐྱེད་པར་བྱས་པ་
ཉི་ཙམ་བའི་ས་བཅད་བཞི་དུ་དབྱེ་ནས་བསྐྱེད་པར་བྱའོ། །

ས་བཅད་དང་ཡི། ནད་ཐམས་ཅད་ཀྱི་རྒྱ་སྤྱིར་བསྐྱེད་པ་།

གསུམ་པ་མན་ངག་རྒྱུད་ལ་བསྐྱེད་པ་ནི། ། འགྲོ་མཚན་གཙུག་ཅོད་རྒྱུར་པའི་མི་ལུས་
ཀྱང་། ། མ་རིག་འབྱུང་བའི་དབང་གིས་འཁོར་བར་འབྱུངས། ། གཏི་ལྷན་དབང་གིས་རྒྱུན་ཡོན་